

Çok Partili Hayata Geçiş Sürecinde CHP'nin Gençliğin Eğitim ve İstihdam Sorununa Yaklaşımı*

CHP's Approach Towards to the Education and Employment Problem of Youth People in the Process of Transition to the Multi-Party System

Mehmet OKUR**

Öz

XX. yüzyılın başlarına gelindiğinde Osmanlı Devleti'nde çoğunluğu tek derslikli olmak üzere 5 bin civarında ilkokul, 23 lise, pek az öğretmenin bulunduğu birkaç sanayi mektebi ve bir üniversite bulunmaktaydı. Ülkedeki sanayi ve az sayıdaki okuldan mezun olanların istihdamı meselesi ise daha farklı bir durum arz ediyordu. Devletin memur ihtiyacını karşılamak üzere belli başlı şehirlerde bulunan birkaç idadi dışında meslekî ve teknik eğitimin devletin eğitim politikaları arasında yer almaması nedeniyle askerî veya sivil bir memuriyet dışında kalan şehirli genç Müslüman nüfusun pek azı bir meslek ve iş sahibiydi.

Türk Milli Hareketi'nin başarıya ulaşması ile beraber evvela eğitim-öğretim ve iktisadi meselelere önem verilmiş, bir yandan meslekî ve teknik okullar açılırken diğer yandan da art arda milli sanayi tesisleri kurularak genç nüfusun eğitim ve istihdam sorunu çözülmeye çalışılmıştır. Nitekim Cumhuriyetin 15. yılına gelindiğinde hem eğitim-öğretimde modernleştirme çalışmaları hem de istihdam meselesinde önemli mesafe kat edilmiş ancak kısa süre sonra dünyanın yeni bir büyük savaşa sürüklenmesi ve sonrası gelişmeler bu süreci olumsuz etkilemiştir. Bu süreçte halkın içinde bulunduğu yoksulluk, gençlerin eğitimi ve dolayısıyla istihdamını büyük bir sorun haline getirmiştir. II. Dünya Savaşı'ndan hemen sonra diğer bir ifadeyle çok partili hayata geçiş sürecinde bu sorun ile ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Trabzon Milletvekili Faik Ahmet Barutçu'nun tespit, tedbir ve önerileri ile vilayetlerle yapılan yazışmalar meselenin ciddiyetini ve hükümetin yaklaşımını göstermesi açısından son derece önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Türkiye, Gençlik, Eğitim, İş/İstihdam

Abstract

By the beginning of the twentieth century, there were approximately 5,000 elementary schools with only one classroom, 23 high schools, a few industry schools and a university in the Ottoman Empire. The issue of employment of graduates from industrial schools and a small number of other schools in the country was a different problem. Vocational and technical education was not included in the education policy of the state except for a few high schools in the main cities to raise of the government officials. So, few of the urban young Muslim population had a profession and business.

* Makalenin Geliş Tarihi, 27.04.2017 Kabul Tarihi: 18.09.2017

** Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, okur25@yahoo.com

görsel

Akademik
Bakış

209

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

As a matter of fact, along with the achievement of the Turkish National Movement, education and economic issues were given importance first. On the one hand, vocational and technical schools were opened, while on the other hand national industrial facilities were established in succession and thus the education and employment problems of the young population were tried to be solved. By the Republic 15th year, was made significant progress toward the both in the modernization of education and in the issue of employment. But soon the drifting of the world into a new great war and the subsequent developments has adversely affected this process. In this process, the education and employment of young people has become a big problem because of poverty. Immediately after the Second World War, in other words, in the process of the transition of multi-party system, with regard to this problem, the findings, arrangements and recommendations of the Republican People's Party's Trabzon Deputy Faik Ahmet Barutcu are extremely important.

Key Words: Ottoman Empire, Turkey, Youth, Education, Employment.

Osmanlı Devleti, Avrupa devletlerinin iktisadî, siyasî ve kültürel saldırısına karşı direnmeye çalıştıysa da gerek eğitim, bilim ve teknik yönünden batıdan bir hayli geri kalması gerekse son yüzyılda çıkan yoğun isyanlar ve uzun süren savaşlar şeklinde sıralanabilecek nedenlerle pek de başarılı olamadı. Öyle ki XX. yüzyılın başlarına geldiğinde eğitim alanında Osmanlı Devleti'nde çoğunluğu tek derslikli olmak üzere 5 bin civarında ilkokul, 23 lise, pek az öğretmeninin bulunduğu birkaç sanayi mektebi ve bir üniversite bulunmaktaydı.¹ Ülkedeki sanayi ve az sayıdaki okuldan mezun olanların istihdamı meselesi ise daha farklı bir durum arz ediyordu. Devletin memur ihtiyacını karşılamak üzere belli başlı şehirlerde bulunan birkaç idadi dışında meslekî ve teknik eğitimin devletin eğitim politikaları arasında yer almaması nedeniyle² askerî veya sivil bir memuriyet dışında kalan şehirli genç Müslüman nüfusun pek azı bir meslek ve iş sahibiydi. Ülkedeki işletme sayısı da oldukça yetersizdi. İstanbul ve çevresinde neredeyse hurda haline gelmiş birkaç küçük dokuma fabrikası, deri ve kundura fabrikası, tersanelerdeki demir döküm atölyeleri, değirmenler ile bazı küçük silah fabrikalarından başka bir sanayi tesisi bulunmamaktaydı.³ Bu fabrika veya işletmelerin ise büyük bir kısmı yabancıların ve azınlıkların elindeydi. I. Dünya Savaşı sırasında ülkeyi terk eden yabancılar, yeni Türk devletinin kurulması ile başka ülkelere göç eden azınlıklar, özellikle nüfus değiş tokuş anlaşmaları sonucunda ülkeden ayrılan Rumlar, Türkiye'de yok denecek kadar az olan teknik ve meslekî yetenek birikiminin önemli bir bölümünü de

1 Tefik Çavdar, *Türkiye Ekonomisinin Tarihi (1900-1960)*, İmge Kitabevi, Ankara, 2003, s. 192-195; Erdinç Tokgöz, *Türkiye'nin İktisadi Gelişme Tarihi (1914-2001)*, İmaj Yayıncılık, Ankara, 2001, s. 44.

2 Engin Demir-H. Şenay Şen, "Cumhuriyet Dönemi Meslekî ve Teknik eğitim Politikaları", *Ege Eğitim Dergisi, Yıl: 2009 (10)*, s. 42. Kaynakça için 39-59.

3 Şevket Pamuk, *Osmanlı-Türkiye İktisadî Tarihi (1500-1914)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2005, s. 202; *Cumhuriyetten Bu Yana Türkiye Ekonomisinin Gelişimi ve Geleceğe Bakış*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 1989, s. 10.

beraberlerinde götürmüşlerdi. Meslek bileşimi ve teknik yetenekler yönünden acınacak durumda olan Türkiye'nin insan kaynağı devlet memuru ve din adamları dışında büyük ölçüde köylülerden oluşmaktaydı.⁴ Nitekim Milli Mücadele sırasında memlekette meslek ve teknik bilgilere sahip kişilerin eksikliği kendisini göstermiş, Büyük Taarruz başlamadan önce Fransızlardan alınan 100 adet Berliet kamyonunun ancak 20 tanesini kullanabilecek şoför ve makine teknik elemanı bulunabilmiş, bu sebeple cephaneye ve mermilerin büyük bir kısmı kağıt arabası ile taşınmıştır.⁵

Osmanlı Devleti'ni yıkıma götüren süreçte salt siyasî hareketlerden başka yukarıda kısmen sıralanan gerekçelerin de etkili olduğunun farkında olan Türk Milli Hareketi kadrosu ülkenin işgale uğradığı dönemde bir taraftan düşmanla savaşırken öte yandan da ulaşılabilecek bağımsızlığın korunması görevine hazırlık olmak üzere eğitim-öğretime yönelik çalışmalar ve iktisadi meseleler üzerinde durmuştur.⁶ Zira bu iki unsur, Türkiye'de değişimin yaratılabilmesinin temel araçlarından birisi olma özelliğinin yanı sıra politik, ekonomik ve kültürel bağımsızlığın sağlanması ve refah düzeyinin artırılmasının da en önemli gerekçeleri olarak kabul edilmiştir.⁷ Bu düşünce, Cumhuriyetle birlikte devlet yöneticilerinin özellikle eğitim ve istihdama yönelik birçok yeni proje hazırlamak ve uygulamak noktasındaki itici gücünü teşkil etmiştir.⁸ Nitekim eğitim-öğretim alanında köklü düzenlemeler yapılırken meslekî ve teknik okullara önem verildiği⁹ ve milli sanayi tesisleri kurularak genç nüfusun eğitim ve istihdam sorunu çözülmeye çalışıldığı görülmektedir.¹⁰

Okullardaki eğitim programları ile toplum ihtiyaçları arasında paralellik kurulması ve öğrencilerin okullardan bir meslek edinmiş olarak mezun olmaları Yeni Türk Devleti'nin başlıca eğitim ve istihdam politikasını oluşturmaktaydı. Cumhuriyetin ilk Milli Eğitim Bakanlarından Hamdullah Suphi (Tanrıöver) bu politikayı özetle şöyle açıklamaktadır: "*Mektedir; bir iş evidir, esnaf ocağıdır. Türk*

4 Oktay Yenal, *Cumhuriyetin İktisat Tarihi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 2013, s. 9.

5 Yaşar Semiz-Recai Kuş, "Osmanlı'da Meslekî Teknik Eğitim-İstanbul Sanayi Mektebi (1869-1930)", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 15, Yıl: 2004, s. 289.

6 Mustafa Özodaşık, *Yeni Nesil*, Tablet Kitapevi, Konya, 2006, s. 83.

7 Tülay Alim Baran, "Atatürk'ün Eğitim Düşüncesi", *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu*, 07-09 Aralık 2005, (Yay. Haz.: Murat Alper Parlak), Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2010, s. 19.

8 Özodaşık, *a.g.e.*, s. 156.

9 1938 yılında ülkede meslekî ve teknik eğitim veren 36 okul ve bu okullarda görev yapan 507 öğretmen varken 1949 yılında okul sayısı 184'e, öğretmen sayısı ise 3258'e yükselmiştir. Necdet Sakaoğlu, *Osmanlı'dan Günümüze Eğitim*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2003, s. 254.

10 Nitekim Mustafa Kemal Paşa, 1 Mart 1922'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yaptığı milli eğitime yönelik konuşmasında bu konudaki görüşlerini şöyle açıklamıştır: "Bir yönden bilgisizliği gidermeye çalışırken öte yandan de yurt çocuklarını toplumsal ve ekonomik alanlarda etkin ve verimli kılabilmek için gerekli olan ön bilgileri iş üstünde öğretmek yöntemi, eğitim ve öğretimin ana kuralı olmalıdır." *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri* (Yay. Hazırlayan: Ali Sevim-İzzet Öztoprak-M. Akif Tural), Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2006, s. 318.

görsel

Akademik
Bakış

211

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

mektepleri, Türk milletinin iktisadi refahını sağlayacak ziraat, ticari ve sınaî ilerlemelere ve tedrisata malik kılınmalıdır. Türk mektepleri süratle nazariyeden ameliyeye geçmek üzere umumi bir istihale tabii tutulmalıdır".¹¹ Nitekim bu düşünce doğrultusunda gerek Heyet-i İlmiye toplantılarında gerekse Maarif Şûra'larında öğrencilerin üretime katılacak biçimde yetiştirilmesi ve okullarda genel kültür derslerinin yanı sıra meslek derslerine de yer verilmesi, ticaret okulları programlarının iş hayatına uyacak biçimde düzenlenmesi gibi mesleki ve teknik eğitime yönelik çeşitli kararlar¹² alınarak maarif teşkilatı yeniden yapılandırılırken¹³ dönemin tek siyasî partisi olan Cumhuriyet Halk Fırkası'nın yerel teşkilatları, Millet Mektepleri, Halkevleri ve Köy Enstitüleri de bu süreçte önemli rol oynamıştır.¹⁴ Özellikle Halkevleri, halkın eğitimi¹⁵ ve kültürel gelişmesinden başka çeşitli ihtisas, yetenek ve arzulara göre her vatandaşın tercih edebileceği bir faaliyet sahası oluşturduğu gibi bulunduğu şehir, kasaba ve köydeki halkın istihdamını sağlayacak bir alt yapı kuruluşu özelliği de arz etmekteydi.

Yeni Türk devletinin eğitim ve istihdam politikasının bir unsuru olan bu ve benzeri kurumların etkin çalışmaları sonucunda Cumhuriyetin 15. yılına geldiğinde hem eğitim-öğretimde modernleştirme çalışmalarında hem de istihdam meselesinde önemli mesafe kat edilmişse de kısa süre sonra dünyanın yeni bir büyük savaşa sürüklenmesi ve sonrasında yaşanan gelişmeler bu süreci olumsuz etkilemiştir. Ancak bu süreçte en dikkat çekici husus şimdiye kadar bir devlet politikası olarak görülen ve hiçbir sosyal gruba ya da bir siyasal düşünceye ödün verilmeden veya ayrıcalık tanınmadan yürütülen gençliğin eğitim ve istihdam sorununun dolaylı yünden de olsa iktidar gücüne dâhil edilmeye başlanması olmuştur.

1946'da Demokrat Parti'nin kurulması ve gerek sosyal gerekse ekonomik alanda daha refah bir Türkiye vadetmesi¹⁶ ile birlikte Cumhuriyet Halk Partisi'nde iktidarı kaybetme endişesi başlamış, bir şekilde parti dışında

11 Özodaşık, *a.g.e.*, s. 168.

12 Özodaşık, *a.g.e.*, s. 161,163.

13 1942 tarih ve 4304 sayılı kanun ile ortaöğretim içinde meslekî-teknik öğretime ağırlık verilme-ye başlanmıştır. Bu çabalar sonucunda toplam ortaöğretim içinde meslekî-teknik öğrenim gören öğrencilerin oranı 1938-1939 öğretim yılında %10,3 iken 1950-1951 öğretim yılında %37,1'e yükselmiştir. Filiz Meşeci Giorgetti-Betül Batır, "İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı Döneminde Eğitim Politikaları", *İstanbul Üniversitesi Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 2008, S. 13-14, s. 33.

14 Kâzım Öztürk, *Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri ve Programları*, Ak Yayınları, İstanbul, 1968, s. 302-303.

15 Halkevlerinin eğitim faaliyetleri hakkında Bkz. Oğuz Temizhan, *Halkevleri ve Halkevlerinin 1932-1940 Arası Eğitim Faaliyetleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2006; Şahap Varnalı, *Türkiye'de 1932-1950 Sürecinde Halkevleri Temsil Şubelerinin Yurttaş Eğitimine Katkıları*, İzmir, 2008. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

16 Ergin Günce, "Türkiye'de Planlamanın Dünü-Bugünü-Yarını", *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 1981 Özel Sayısı, Ankara, 1982, s.122.

kalan aydınları ve gençleri kazanma çabası içerisinde girilmiştir.¹⁷ Bu süreçte CHP'nin özellikle maddi durumu iyi olmadığı için eğitim-öğretimden mahrum kalan veya okulundan mezun olduğu halde iş bulamayan gençlere yöneldiği görülmektedir. Nitekim aynı yıl içinde toplanan III. Milli Eğitim Şurası'nda meslek ve sanat okullarını bitirenlerin iş hayatına daha iyi hazırlanabilmeleri ve bu okullardan yükseköğrenime geçişin sağlanması gibi önemli kararlar alınırken¹⁸, Cumhuriyet Halk Partisi il teşkilatları ve Halkevleri ile organize bir çalışma yürütüldüğü görülmektedir. Ülkedeki gençlerin eğitim ve istihdam durumunun tespit edildiği bu çalışmalarda soruna yönelik çözüm arayışlarını da görmek mümkündür. Bu politikanın uygulanışına bir örnek teşkil etmesi açısından Cumhuriyet Halk Partisi Trabzon Milletvekili Faik Ahmet Barutçu'nun¹⁹ 20, 28 Kasım 1946 tarihli ülkedeki gençliğin eğitim ve istihdam durumuna yönelik tespit, tedbir ve önerileri ile bu doğrultuda CHP merkez teşkilatının vilayetlerle yaptığı yazışmalar önem arz etmektedir.²⁰

Faik Ahmet Barutçu'nun 20 Kasım tarihli genelgesinde genel olarak CHP'nin üniversite ve yüksekokul öğrencilerine verdiği burs ve yurt imkânının parti üyeleri ve çocukları arasında yarattığı memnuniyetsizlik ele alınmakta, gerek parti üyesi kişilerin çocuklarına ve gerekse ülke gençlerine yardım için yapılabilecek hususlar üzerinde durulmaktadır. Barutçu'ya göre memnuniyetsizliğin ortaya çıkma sebebi, partinin tahsis ettiği yardım miktarı ile parti üyesi kişilerin çocuklarına yardımın kabil olmaması ve verilen burs miktarının yetersiz olması nedeniyle bu ücrete güvenerek Ankara yahut İstanbul'a okumak için giden gençlerin güçlüklerle karşılaşması idi. Bu durumun önüne geçebilmek için 1947 yılından itibaren burs vermeme kararı alınmış yine de gençlerin tahsiline devamlarında onları desteklemek için yapılması gerekenler ise Barutçu tarafından şu şekilde sıralanmıştır:

17 Metin Toker, *Demokrasi'nin İsmet Paşalı Yılları, 1944-1950*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1990; s. 89; Osman Akandere, *Milli Şef Dönemi, Çok Partili Hayata Geçişte Rol Oynayan İç ve Dış Tesirler, 1938-1945*, İz Yayıncılık, İstanbul, 1998, s. 453.

18 Giorgetti-Batır, a.g.m., s. 35.

19 1894 yılında Trabzon'da dünyaya gelen Faik Ahmet Barutçu, ilk ve orta tahsilini Trabzon'da, hukuk tahsilini İstanbul Darülfünun'da tamamlamıştır. Trabzon'un tanınmış ailelerinden birine mensup olan Barutçu'nun babası Hacı Ahmet Bey, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin Trabzon şubesi başkanlığını yapmış, kendisi de bu cemiyetin idarecileri arasında çalışmıştır. Mili Mücadelenin başarıya ulaşması için genç yaşta mücadeleye atılan çıkardığı İstikbal Gazetesi ile Milli Faik Ahmet Barutçu, daha sonra politikaya girmiş, 1939-54 yılları arasında yılında Trabzon, 1957-1959 arasında ise Ankara Milletvekilliği görevlerinde bulunmuştur. Faik Ahmet Barutçu, *Siyasi Hatıralar, Milli Mücadeleden Demokrasiye*, C. III, 21. Yüzyıl Yayınları, Ankara, 2001, s. 1301-1303; Mesut Çapa, Faik Ahmet Barutçu, Hayatı ve Kişiliği, Trabzon Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Trabzon, 1998, s. 9, 65; Asuman Demircioğlu, *Faik Ahmet (Barutçu) Bey ve İstikbal Gazetesi (1918 Yılı Sonu ve 1922 Yılı)*, Erzurum, 1998, s. XI; (yayınlanmamış Doktora Tezi); Mehmet Can Omay, *General Political Opinions Of An Opponent Journalist During The Early Republican Period: Faik Ahmet Barutçu And Istikbal Newspaper (1923-1925)*, İstanbul, 2009, s. V. (yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

20 *Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi*, Fon No: 490.1.0.0, Kutu No: 1190, Dosya No: 173, Sıra No: 2.

Görüş

Akademik
Bakış

213

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

“1. Lisesi olan il merkezlerindeki parti teşkilatımız bir partili arkadaşı, kabul ettiği takdirde tercihen halkevi başkanını, İstanbul ve Ankara'ya tahsil için gidecek olan gençlerin işleriyle meşgul olmaya memur etmelidir.

2. Bu kişi, şimdiden babası veya annesi partili olan son sınıf çocukları ve aileleri ile temas ederek bunların üniversitelerin hangi fakültesine veya yüksekokula girmek istediklerini tespit etmelidir.

3. Bu fakülte ve yüksekokulun herhangi bir başkanlığa bağlı yatılı yurtları veya bursları varsa söz konusu gençlerin bu yatılı yurt veya bursların müsabaka sınavlarını kazanabilmeleri için bu ders yılı içerisinde nasıl çalışmalar gerektiğini lise müdür ve öğretmenleri ile ayrı ayrı görüşerek ve Ankara'dan öğrenilecek nokta varsa onu bize sorarak tespit etmeleri ve gerekirse halkevlerinde öğretim zamanı dışında lise öğretmenleri veya başka mütehasıslar vasıtasıyla partili arkadaşların çocuklarını bu sınavlara hazırlamak için tedbirler alınmalıdır.

4. Bu sınavlarda muvaffak olamayan veya olup da yükseköğretim hayatı içinde ufak tefek yardıma muhtaç olan gençler için partili zengin ve hayırsever arkadaşlardan şimdiden aylık veya toptan teberrulara teşvikte bulunulmalı ve böylece başka bir fon oluşturulmasına çalışılmalıdır. Söz konusu fon asla bu işten başka bir yere sarf edilmemelidir.”²¹

Barutçu, mevcut sorunları çözebilmek adına illerdeki parti teşkilatlarının yapması gerekenleri bu şekilde sıralarken, genel merkezin yapacağı görevlerin de altını çiziyordu. Buna göre Ankara ve İstanbul İl İdare Kurulları içinde çeşitli illerden gelecek olan gençleri üniversite fakültelerine ve okullara yerleştirmek ve öğretim yıllarında bu öğrencilerin çalışma tarzları ile ahlâk durumları hakkında anne ve babalarını bilgilendirmek üzere bir büro kurulacaktı. Bu büro, gençlerin fakültelere ve okullara devam şekli ve öğretim durumunu zaman zaman ailelerine bildirecek ve ailelerin bürolar vasıtası ile veya doğrudan bu gençler hakkında soracakları sorular yanıtlanacaktı. Bu bürolar aynı zamanda manevi himayesi istenmiş olan partili arkadaşların çocukları hasta olduklarında onların resmi hastanelerde tedavilerini sağlamak hususunda da hizmet vereceklerdi.²²

28 Kasım 1946 tarihli genelgeye baktığımızda ise Faruk Ahmet Barutçu'nun büyük ve küçük kasabalarda ortaokul ve liseyi bitirmiş yahut bunların herhangi bir sınıfından ayrılmış ve henüz yüksekokula girememiş gençlerin topluma küskün hale geldiklerinden bahsettiği ve bu durumun göz ardı edilemeyeceğinin altını çizdiği görülmektedir. Barutçu'ya göre bu gençleri memlekete faydalı hale getirmek ve onların enerjisinden istifade etmek lazımdır. Ayrıca bu gençler parti mücadelelerinde öne atılmaya en müsait unsurlardır. Bu çağlardaki gençler siyaseti bir gaye mücadelesi değil de bir spor zevkiyle

21 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

22 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

yaptıkları için onların muhalif zümreye geçmesine mahal vermeden partiye kazandırılmaları ve hizmetlerinden faydalanılması gerekmektedir.²³

Gençliğin içinde bulunduğu durumu bu şekilde kısaca özetleyen Barutçu, gençlerin istikballerini temin ve partiye kazandırılmaları hususunda alınacak tedbirleri ise şöyle sıralamaktadır:

1. Büyükşehir ve kasabalarda parti ocak ve bucak idare heyetlerine dâhil arkadaşlardan, küçük kasabalarda il idare heyetinden veya halkevi idare heyetine dâhil parti arkadaşlarından biri kendi muhitlerinde bu türlü işsiz kalmış gençlerin adlarını tespit edip her biri ile konuşmalı ve her birinin istikballeri hakkında neler düşündüğünü, neler istediklerini araştırmalıdır.
2. Bunların durumlarına göre Maliye ve Kadastro ve Sanat Okulları gibi yatılı okullara veya lise bitirme ve olgunluk imtihanlarına hazırlamak için halkevlerinde kurslar açılmalı ve bu suretle onları bu kültür ocaklarımıza devama alıştırılmalıdır. Bunların içinde bir sanat öğrenmek isteyen varsa onlar için sanat okulları olan yerlerdeki okul müdürleri ile görüşülerek akşam sanat kursları açmak imkânları araştırılmalı ve bunun için Milli Eğitim Bakanlığı'nın müsaadesi lazım ise bize yazılmalıdır.
3. Bu gençlerden spor kolları teşkil etmeli ve o mahalde yapılacak bir spor şubesine devamları sağlanmalıdır.
4. Bu gençleri partimizin ve hayır cemiyetlerinin işlerinde ve propagandalarında kullanarak kendilerine parti ruhu aşılanmalıdır.²⁴

Barutçu, söz konusu mevzu hakkında alınması gereken tedbirleri bu şekilde sıraladıktan sonra ilgili genelgenin il ve ilçe idare kurullarında okunmasını, bu işlerle uğraşmaya memur edilen kişilerin adlarının bildirilmesini, bu durumda olan gençlerinin miktarının ve onlara partiyi sevdirmek için yukarıda önerilen unsurlardan hangilerinin tatbik olunacağını ve bunların dışında daha neler yapılması gerektiği yönündeki düşüncelerin de bildirilmesini istemiştir.²⁵

İki genelge ayrı ayrı ele alındığında 20 Kasım 1946 tarihli genelgenin 28 Kasım tarihli genelgeye nazaran parti mensubu kişilerin çocuklarının eğitim-öğretimine yönelik hazırlandığı, 28 Kasım tarihli genelgede ise tüm ülke gençliğinin sorunları ve çözüm yollarının ele alındığı görülmektedir.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği tarafından ülke genelindeki tüm İl İdare Kurulu Başkanlıklarına gönderilen genelge uyarınca her bir Halkevi kendi bünyesinde açılacak bürolar için hazırlıklar yapmış ve gençlerin eğitim-öğretim işleriyle ilgilenmek üzere bir üye seçimine gitmişlerdir.

23 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

24 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

25 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

Genç

Akademik
Bakış

215

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

Bu kapsamda CHP Ankara İl İdare Kurulu, yardıma muhtaç üniversite ve yüksekokul öğrencilerine yapılacak olan yardım işleriyle ilgilenmek üzere kendi bünyesinde açılacak olan büroya Dr. Ragıp Tüzün'ü atamıştır.²⁶ CHP Antalya İl İdare Kurulu ise liseyi veya ortaokulu bitirmiş veya herhangi bir sınıftan ayrılıp da okul dışı kalmış olan gençlerin durumlarını takip etmek üzere Esat Esen'i görevlendirmiştir.²⁷

CHP Aydın İl İdare Kurulu, il merkezinde lise olmaması nedeniyle yalnızca il dışında okuyan parti mensubu kişilerin çocukları hakkında bir liste hazırlama yoluna gitmiştir. Benzer durumla karşı karşıya olan CHP Hakkâri İl İdare Kurulu da genelgeye cevaben gönderdiği raporda 1945 yılı sonuna kadar il, ilçe merkezleri ve bucaklarda yalnızca ilkokul açılmış bulunduğunu ve bu okullara katılım tahminen yüzde yirmi beş civarında iken merkez ilçede CHP müteşebbis İdare Heyeti'nin kurulması ve bu heyet tarafından yapılan irşat ve propaganda neticesinde ilkokul çağındaki çocukların tamamının okula katılmalarının sağlandığını bildirmektedir. Ayrıca 1945 yılı sonlarında ilkokuldan mezun olan yalnızca kırk öğrenci bulunduğu ve bu öğrencilerinde ortaokul ikinci sınıfta bulduklarını belirten raporda Hakkâri'de ortaokulu bitirmiş ve herhangi bir sınıftan ayrılarak başka bir okula devam etmeyip işsiz kalmış gençler bulunmadığının altı çizilmiştir.²⁸

CHP Bilecik İl İdare Kurulu da genelge gereğince gençlerle ilgilenmek üzere görevlendirdiği Halkevi Başkan Vekili Yahya Güven, hazırladığı raporu CHP Genel Sekreterliği'ne sunmuştur. Önceden burs alan ancak bütçe darlığı sebebiyle kesilen burs yüzünden tahsile devam etmeleri güçleşen öğrencilerin yer aldığı bu raporda söz konusu gençlere nakdi yardım yapıldığı takdirde hem memleket hem de partiye faydalı olacakları yönündeki kanaat de dile getirilmiştir.²⁹ Öte yandan CHP Diyarbakır İl İdare Kurulu gönderilen genelgeye karşılık olarak il sınırları içerisinde tahsili yarım kalan ve boşta bulunan işsizlerin miktarının ciddi boyutlarda olmadığına³⁰, Nevşehir İl İdare Kurulu ise yapılan incelemelere rağmen bu genelgede bahsedilen vasıfları taşıyan öğrencilere rastlanmadığına yönelik cevap yazmıştır.³¹ Benzer bir cevap da CHP Sinop İl İdare Kurulu'ndan gelmiştir. Gençlerle ilgilenmek üzere İlçe İdare Kurulu Sinop Başkanı Murat Koca'yı görevlendiren kurulun gönderdiği ilgili yazıya göre Sinop ve çevresinde liseyi bitirip iş bulamayan genç yoktur, ortaokulu bitiren veya takıntısı olanların ise toplam miktarı yüz kişi kadardır. Bu kişilerin de büyük bir kısmı işe yerleştirilmiştir.³²

26 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

27 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

28 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

29 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

30 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

31 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

32 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

Üniversite ve yüksekokul öğrencilerin işleri ile ilgilenmek, gençleri memleket için faydalı hale getirmek ve enerjilerinden istifade etmek üzere CHP Bingöl İl İdare Kurulu Mustafa Dalkılıç'ın³³, CHP Eskişehir İl İdare Kurulu Avukat Hasan Basri Aytüre'yi³⁴, CHP Gaziantep İl İdare Kurulu Diş Hekimi Hayri Altınöz'ü³⁵, CHP Hatay İl İdare Kurulu Antakya Halkevi Başkanı Şükrü Balcı'yı³⁶, CHP İçel İl İdare Kurulu Mersin Halkevi Başkanı Fikri Mutlu'yu³⁷, CHP Kayseri İl İdare Kurulu Bez Fabrikası müdür yardımcısı B. Avni Durusoy'u³⁸ görevlendirmiştir.

CHP Erzurum İl İdare Kurulu lise veya ortaokulu bitirmiş veyahut bunların herhangi bir sınıfından çıkmış gençleri kazanmak için Avukat Naim Eşrefoğlu ile Müteahhit Selahattin İpçi'yi, yüksek tahsil gören öğrencilerle ilgilenmek için ise Halkevi Başkanı Sıtkı Dursunoğlu'nu görevlendirmiştir.³⁹ Sivas'ta bu görev için Halkevi Başkanı Nüzhet Çubukçu⁴⁰ vazifelendirilirken Tekirdağ'da İl İdare Kurulu Üyesi Osman Örsel⁴¹, Urfa'da ise Halkevi Basın ve Yayın Kolu Başkanı Selahattin Kaplaman⁴² durum ile alakadar olmuştur.

Gençliğin vaziyet ve eğitim durumunu tespit için Kastamonu CHP İl İdare Kurulu tarafından görevlendiren Ali Gülyüz ve Tahsin Öziş'in hazırladıkları raporlara göre il genelinde ortaokulu bitirmemiş veya bitirip de liseye devam etmemiş olanlar kooperatif ve belediye bünyesinde istihdam ettirilmişlerdir. Liseyi bitirip yüksekokul tahsili gören gençlerin durumlarına yer verilen bu raporda iki yıl sınıfta kalarak askere sevk olunan ve askerlik vazifesi bittikten sonra tahsillerine devam edecek olan öğrencilerin partiden duydukları memnuniyetsizlik de dile getirilmektedir. Raporda yüksek tahsilde başarı sağlayamayan gençlerin Ankara ve İstanbul'da talebelerin oturup yatacağı yurtlar olmamasını ve babalarının gönderdiği paranın yetersizliğini başarısızlıklarındaki en önemli etken olarak gösterdikleri, ayrıca bundan önce öğrenci yurtlarına mebus ve zengin çocuklarının alınması, kendi müracaatlarının ise dikkate alınmaması dolayısıyla partiye olan küskünlükleri vurgulanmaktadır.⁴³

Yüksek tahsil gören öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerle yönelik beyanatları bu şekilde özetlenirken aynı raporda ortaokulu bitirmiş veya belge

-
- 33 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
34 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
35 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
36 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
37 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
38 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
39 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
40 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
41 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
42 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
43 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

Görüş

Akademik
Bakış

217

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

alarak ayrılmış olanların çeşitli iş kademelerine yerleştirildikleri, lise mezunu olup yüksek tahsilde okuyamayanların ise küçük memuriyet istemedikleri belirtilmekte ve ilgili öğrencilere ait ayrıntılı bir liste de sunulmaktadır.⁴⁴

CHP Çankırı İl İdare Kurulu lise ve ortaokul okumuş gençlerle ilgilenmek üzere Halit Sungur'u⁴⁵, İstanbul ve Ankara'ya tahsil için gidecek olan gençlerin işleriyle ilgilenmek için ise İl İdare Kurulu üyelerinden Halim Altay'ı görevlendirmiştir.⁴⁶ Üniversite ve yüksekokul öğrencileriyle ilgilenmek üzere CHP Kırklareli İl İdare Kurulu Halkevi Başkanı Ali Rıza Dursunkaya'yı⁴⁷ görevlendirirken Kırşehir'de bu vazife için İl İdare Kurulu üyelerinden Mehmet Bayar seçilmiştir.⁴⁸ Konya'da ise CHP İl İdare Kurulu'ndan gelen rapora göre bu göreve Halkevi Başkanı Şehabettin Uzluk vazifelendirilmiş, il ve çevresinde lise veya ortaokulu bitirmiş olan gençlerin Halkevlerinin spor ve temsil kollarında çalıştırılmalarına yönelik ilçe teşkilatlarına talimatlar gönderilmiştir.⁴⁹ Aynı vazife için Malatya'da Halkevi Başkanı Hüsnü Tulunoğlu⁵⁰ görevlendirilirken, Manisa'da Halkevi Başkan Vekili B. Şevki Birsnel bu görevi üstlenmiştir.⁵¹ Manisa'dan gelen cevabi yazıda ise en mühim kuvvet ve kudret kaynağı olarak nitelendirilen gençlerin durumlarının iyileştirilmesi için kesin ve kalıcı bir çözüm düşünülmesi gerektiği, bu gençler halkevlerinin çeşitli şubelerinde çalıştırsalar dahi maddiyatlarını tahmin hususunda acil tedbirler alınması zorunluluğu dile getirilmektedir.⁵²

Genelgede belirtilen esaslar üzerine gençlerle bire bir görüşmeler yaparak onların istekleri ve gelecekleri hakkındaki düşüncelerine yönelik rapor hazırlayan Muş İl İdare Kurulu, ortaokul mezunları için idari makamlarla temasa geçilerek bu kişilerin memuriyet kademesine yerleştirildiklerini ancak yeteri sayıda kadro bulunmaması sebebi ile halen yirmi ortaokul mezununun açıkta bulunduğunu bildirmiştir. Aynı zamanda bu gençler Halkevi kollarına kaydedilmiş, ancak gerek mesleki ve gerekse sanat okulları bulunmaması nedeniyle kurs açılmamıştır.⁵³ Yine bu doğrultuda CHP Niğde İl İdare Kurulu, gençlerin durumuna yönelik ilçe bazında detaylı bir rapor hazırlamıştır. İlgili rapora göre Aksaray ilçesinde liseden ayrılmış, ortaokulu bitirdiği halde yüksek tahsile gidemeyerek boş kalmış durumda olan on beş öğrenci ile ilgilenmek üzere Halkevi Kâtibi Emin Sakaryalı görevlendirilmiş ve bu gençler şimdilik belediye ve diğer devlet dairelerinde istihdam edilmişlerdir. Ulukışla ilçesinde ortaokulu

-
- 44 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
 45 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
 46 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
 47 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
 48 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
 49 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
 50 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
 51 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
 52 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.
 53 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

bitirmiş ve yüksek tahsile gitmeyen iki öğrencinin bulunduğu ve bu kişilerin de kendi işleriyle meşgul olup tahsil niyetinde olmadıkları belirtilmiştir. Bor ilçesine ise bu durumda olan gençlerle ilgilenmek üzere İlçe İdare Kurulu üyelerinden Mehmet Balçık ile Halkevi Başkanı Talat Gündüz görevlendirilmiş, söz konusu öğrenciler halkevinin spor ve temsil şubelerine üye olarak kaydedilmiştir. Arapsun ilçesinde bu şekilde öğrenci bulunmayıp, Niğde merkez ilçelerde gençlerle ilgilenmek üzere emekli öğretmen Mahmut Elmacı ile İlçe İdare Kurulu üyesi Faik Sinal görevlendirilmiştir. Bu ilçede öğrenime devam etmek isteyen öğrenciler için Halkevi bünyesinde Fransızca, matematik, fizik, kimya ve Türkçe kursları açılmış; ayrıca merkez ilçedeki gençlerin bir kısmı Temsil Kolu'na bir kısmı ise Spor Kolu'na kaydedilmiştir.⁵⁴

Sonuç

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren özellikle mesleki ve teknik eğitim gerekliliği üzerinde durulmuş, istihdama yönelik eğitim CHP'nin parti programlarında da defaten tekrar edilen bir amaç olmuştur. Okullarda genel kültür derslerinin yanı sıra meslek derslerine de yer verilirken, meslek ve ticaret okullarının programları ise iş hayatının ara ve uzman eleman ihtiyacını giderecek şekilde hazırlanmıştır. Ayrıca istihdama yönelik eğitim yalnızca meslek ve ticaret okulları ile sınırlı kalmamış, dönemin tek siyasî partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin yerel teşkilatları, Millet Mektepleri, Halkevleri ve Köy Enstitüleri de bu süreçte önemli rol oynamıştır.

Yeni Türk devletinin eğitim ve istihdam politikasının bir unsuru olan bu ve benzeri kurumların etkin çalışmaları sonucunda Cumhuriyetin 15. yılına gelindiğinde hem eğitim-öğretimin modernleştirme çalışmalarında hem de istihdam meselesinde önemli mesafe kat edilmişse de kısa süre sonra dünyanın yeni bir büyük savaşa sürüklenmesi bu süreci olumsuz etkilemiştir. Halkın içinde bulunduğu ekonomik problemler gençliğin eğitim-öğretimi ve dolaşısıyla istihdamını da olumsuz etkilemiştir. Demokrat Parti başta olmak üzere yeni siyasi partilerin kurulmaya başlandığı bu dönemde, 1923'ten beri ülkenin kaderini elinde bulunduran Cumhuriyet Halk Partisi gençliğin eğitim-öğretim ve istihdam sorununa yönelik yeni çözümlerine girişmiştir. Edirne'den Hakkâri'ye ülkedeki gençlerin durumunu ayrıntılı bir şekilde tespit etmeyi ve ona göre tedbirler almayı hedefleyen bu politika önem arz etmekle beraber Türkiye'de hemen her dönem tartışma konusu olan "siyasî istismar" ve "kadrolaşmayı" açıkça ortaya koymasından dolayı da dikkati çekmektedir. Zira şimdiki kadar bir devlet politikası olarak görülen ve hiçbir sosyal gruba ya da bir siyasal düşünceye ödün verilmeden veya ayrıcalık tanınmadan yürütülen gençliğin eğitim ve istihdam sorununun ilk kez dolaylı yoldan de olsa iktidar gücüne dâhil edildiği görülmektedir.

54 BCA. 490. 1. 0. 0. 1190. 173. 2.

gazi

Akademik
Bakış

219

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

İktidarı kaybetme endişesine kapılan CHP, bir şekilde parti dışında kalan aydınları ve gençleri kazanma çabası içerisine girmiştir. Bu süreçte CHP, özellikle maddi durumu iyi olmayan öğrencileri ve işsiz gençleri tespit etmeye çalışmış bu bağlamda ülke genelindeki tüm gençlerin eğitim ve eğitim sonrası istihdam durumlarını tespit eden bir çalışma yapılmıştır. Bu şekilde maddi imkânı yeterli olmayan gençlerin eğitim giderlerine dair sorunlar çözülmeye çalışılırken işsiz gençlerin de yetenek ve kapasitelerine göre çeşitli kurullarda istihdam edilerek hem topluma faydalı hale getirilmeleri hem de Demokrat Parti'ye meyletmelerinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Günümüzdeki eğitim ve eğitim sonrası gençlerin durumunu göz önüne aldığımızda söz konusu zaman dilimi içerisinde altında politik kaygılar da olsa CHP iktidarının gençlere yönelik başarılı politikalar izlendiği, onların sosyal ve ekonomik sorunlarını çözmeye çalıştığı görülmektedir. Nitekim konuya dair belgeler incelendiğinde bazı illerde eğitilmiş nüfusun tamamının istihdam edildiği ve her bir gencin kabiliyetine göre topluma ve devlete kazandırılmış olduğu dikkati çekmektedir.

Kaynaklar

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri (Yay. Hazırlayan: Ali Sevim-İzzet Öztoprak-M. Akif Tural), Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2006.

BARAN Tülay Alim, "Atatürk'ün Eğitim Düşüncesi", *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu*, 07-09 Aralık 2005, (Yay. Haz.: Murat Alper Parlak), Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2010, ss. 19-33.

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Belgeleri (BCA)

BARUTÇU Faik Ahmet, *Siyasi Hatıralar, Milli Mücadeleden Demokrasiye*, C. III, 21. Yüzyıl Yayınları, Ankara, 2001.

Cumhuriyetten Bu Yana Türkiye Ekonomisinin Gelişimi ve Geleceğe Bakış, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 1989.

ÇAPA Mesut, *Faik Ahmet Barutçu, Hayatı ve Kişiliği*, Trabzon Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Trabzon, 1998.

ÇAVDAR Tefik, *Türkiye Ekonomisinin Tarihi (1900-1960)*, İmge Kitabevi, Ankara, 2003.

DEMİR Engin, - Şen H. Şenay, "Cumhuriyet Dönemi Meslekî ve Teknik eğitim Politikaları", *Ege Eğitim Dergisi*, Yıl: 2009 (10), ss. 39-59.

DEMİRCİOĞLU Asuman, *Faik Ahmet (Barutçu) Bey ve İstikbâl Gazetesi (1918 Yılı Sonu ve 1922 Yılı)*, Erzurum, 1998 (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

GIORGETTİ Filiz Meşeci - BATIR, Betül, "İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı Döneminde Eğitim Politikaları", *İstanbul Üniversitesi Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 2008, S. 13-14, ss. 27-56.

GÜNCE, Ergin "Türkiye'de Planlamanın Dünü-Bugünü-Yarını", *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 1981 Özel Sayısı, Ankara, 1982, s.117-132.

Gazi

KAYA Asil, *Türk Siyasi Tarihi'nde CHP'nin Gençlik Kolları*, İzmir, 2010, (yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

OMAY Mehmet Can, *General Political Opinions of An Opponent Journalist During The Early Republican Period: Faik Ahmet Barutçu and İstikbal Newspaper (1923-1925)*, İstanbul, 2009 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

AKANDERE Osman, *Milli Şef Dönemi, Çok Partili Hayata Geçişte Rol Oynayan İç ve Dış Tesirler, 1938-1945*, İz Yayıncılık, İstanbul, 1998.

ÖZODAŞIK, Mustafa, *Yeni Nesil*, Tablet Kitapevi, Konya, 2006.

ÖZTÜRK Kâzım, *Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri ve Programları*, Ak Yayınları, İstanbul, 1968.

PAMUK Şevket, *Osmanlı-Türkiye İktisadî Tarihi (1500-1914)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2005.

SAKAOĞLU, Necdet, *Osmanlı'dan Günümüze Eğitim*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2003.

SEMİZ, Yaşar - KUŞ, Recai, "Osmanlı'da Mesleki Teknik Eğitim-İstanbul Sanayi Mektebi (1869-1930)", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 15, Yıl: 2004, ss. 275-295.

TEMİZHAN Oğuz, *Halkevleri ve Halkevlerinin 1932-1940 Arası Eğitim Faaliyetleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2006.

TOKER Metin, *Demokrasi'nin İsmet Paşalı Yılları, 1944-1950*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1990.

TOKGÖZ Erdinç, *Türkiye'nin İktisadi Gelişme Tarihi (1914-2001)*, İmaj Yayıncılık, Ankara, 2001.

VARNALI Şahap, *Türkiye'de 1932-1950 Sürecinde Halkevleri Temsil Şubelerinin Yurtta Eğitimine Katkıları*, İzmir, 2008. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

YENAL Oktay, *Cumhuriyetin İktisat Tarihi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 2013.

Extended Abstract

Although the Ottoman State tried to resist the economic, political and cultural assaults of the European states, has not been successful. Because the Ottoman State was backward from the West in terms of education, science and technology moreover the numerous rebellions and long wars that have emerged in the last century, worn out the state. By the beginning of the twentieth century, there were approximately 5,000 elementary schools with only one classroom, 23 high schools, a few industry schools and a university in the Ottoman Empire. The issue of employment of graduates from industrial schools and a small number of other schools in the country was a different problem. Vocational and technical education was not included in the education policy of the state except for a few high schools in the main cities to raise of the government officials. So, few of the urban young Muslim population had a profession and

Görüş

Akademik
Bakış

221

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

business. The number of enterprises in the country was also insufficient. There were no other industrial facilities in the country other than a few small weaving factories in Istanbul and its vicinity, iron casting workshops in the shipyards, mills and some small arms factories.

As a matter of fact, along with the achievement of the Turkish National Movement, education and economic issues were given importance first. On the one hand, vocational and technical schools were opened, while on the other hand national industrial facilities were established in succession and thus the education and employment problems of the young population were tried to be solved. In this process, not only the formal education institutions but also the local political organizations of the Republican People's Party, the only political party of the time, and the Halkevleri played an important role too. By the Republic 15th year, was made significant progress toward the both in the modernization of education and in the issue of employment. But soon the drifting of the world into a new great war and the subsequent developments has adversely affected this process. In this process, the education and employment of young people has become a big problem because of poverty. Immediately after the Second World War, in other words, in the process of the transition of multi-party system, with regard to this problem, the findings, arrangements and recommendations of the Republican People's Party's Trabzon Deputy Faik Ahmet Barutçu is extremely important.

EKLER

CÖMÜRİYET HÂLK PARTİSİ
SİNOP DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
 İL İDARE KURULU CUMHURİYET ARŞİVİ 9/3/947
 SAYI: 1807
 C.H.Partisi Genel Sekreterliğine
 Ankara

28/xI/946 Gün ve 3/290I sayılı yazınıza karşılıktır .
 Çevremizde Liseyi bitirip iş bulamıyan kimse yoktur. Orta oku lu bitiren veya takıntısı olan miktarı il ve ilçelerde hemen yüz ki-şi kâdardır. Bunlardan mühimce bir kısmı ücretli görevlere kısmen - yerleştirilmişlerdir. Kendileri ile ilğimiz deimdir. Hatta halkevinde kurslar açtırmak suretile bu yünden de ilgileri sağlanmıştir.
 İlçe idare kurulu Sinop Başkânı Muret Koca müstemirren bu iş- le ilgili bulunmaktadır. Keyfiyeti saygılarımla arz ederim.
 Boyabatta Muhtittin Gökmen, gerzede C.H.P. İl idare kurulu
 Bekir Erzincanlı, Ayancıkta Cahit Başkan.v
 Övettir bu işin memurudur. Haşim Teri

Doğrulama
 18.3.1947
 18 - *18*

P. Genel Sekreterliği
 T. 64431 18. 3. 1947
 N. Eki: